

Vojvodinai kiállítások

Az újságolvasónak úgy tűnik, hogy a kiállítások korszakában élünk. A párizsi vilákiállítás kapui még csak nem rég zárultak be és a napokban már megnyitották a new yorki vilákiállítást, Svájcban országos kiállítást rendeznek és az újságok állandóan hirdetik a tavaszi és őszi mintavásárokat és mezőgazdasági kiállításokat.

Nálunk is rendeznek mindenféle lehető és lehetetlen kiállításokat, melyeken a látogatóközönség gyönyörködhetik a technika csodáiban, ökrökben, nyulakban, 80 grammos búzaszemekben stb. A közelmúltban béka kiállítást is rendeztek Noviszádon. Látjuk tehát, hogy a kiállítások újabban egészen új ötletekkel rendelkeznek.

Nagy-néha még képzőművészeti kiállítással is találkozhatunk nagyobb városainkban. Az ősszel azonban egy kultúr kiállítást is láthattunk, ami főleg azért rendkívüli, mert egy, a vasutvonaltól távolos településen rendezték. Sokolac, Kula és Topola között fekszik. Itt rendezték meg az első vojvodinai falukiállítást, amely egy hétig tartott és ez alatt minden látogatónak, mindent amit látni akart, megmutattak. Az egész falu kiállításon volt. Minden házba bemehettünk és betekinthettünk a fehérnemű szekrénybe épp úgy mint az istállóba. Ne essünk abba a tévedésbe, hogy valami népszínműves bokréta paraszt-eszményitéről volt szó. Ez a 3—4000 lakosú település megmutatta a tenge lyigérő sáros utait és vakolatlan házait, de ugyanakkor láthattuk az új, szép modern szövetkezeti otthont is, amelyet közösen építettek a falubeliek. Mindenki dolgozott ezen az épületen, ki-ki képességei szerint. Az anyagiakat is összeadták és saját erejükből építették fel a beteg és szülészobával, könyvtárral és színpaddal rendelkező otthont, amely tényleg minden falubeli második otthona lett. A kiállítás megnyitására a szövetkezeti dalárda és tambura zenekar népdalokat adott elő, a műkedvelők pedig Rasa Plaović haladó szel-

lemű, a szövetkezeti eszmét propagáló színdarabját a „Hegyi forrásvizet” játszották.

Érdekes és tanulságos volt az a kiállítás is, amit a turijai parasz- tok rendeztek. Olvasóköriük most ünnepelte tízéves évfordulóját és ez alkalommal rendezték meg könyvkiállításukat, mely az első falusi könyvkiállítás. Turija község a Srbobran—St. Bečeji vasútvonalon van. Szegény falucska kb. 4000 lakóssal, akiknek 98%-a földműves. Ezek szó szerint arcuk verejtékével keresik meg a mindennapi kenyerüket. Ezelőtt tíz évvel közös erővel és akarattal kis kultúrotthont építettek, ahol most a 2.000 művet számláló könyvtárukat kiállították. Jóleső meglepetéssel tapasztaltuk, hogy a könyvek legnagyobb része értékes, komoly mű. Ilyen könyvtárral (minőségileg) még városaink sem nagyon dicsekedhetnek.

Az ekeszarva után lépdelő turijai parasz- tok megértették a jó könyv értékét és fontosságát. Statisztikájuk szerint a könyvek nagy részét az egyes tagok ajándékozták, ami abból is látható, hogy szabálytalan betűkkel beírták neveiket. A rendezőbizottság is azt állítja, hogy a parasz- tok ha bemennek a városba eladni és vásárolni, hoznak magukkal egy-két könyvet is a könyvtár számára. Az egyik grafikon azt árulja el, hogy a Dunabánság területén 501 könyvtár működik 155.000 kötettel és 44.000 taggal. Minden könyvtárra tehát átlag 86 tag és 419 kötet jut, míg a turijaiakra 212 tag és 2.000 kötet. Minden turijai havonta átlag 1 könyvet olvas el, ami komoly eredmény a többi elhanyagolt faluval szemben. Könyveiken meglátszik, hogy nem dísznek tartják őket.

Az egyik táblázatról azt olvassuk, hogy 18 családe 1000 hold föld, míg a fennmaradó 9000 hold a többi között oszlik meg. A lakosság nagyrésze törpebirtokos, feles és napzámos. Egy másik táblára azt írták hogy Turiján a parasz- tok akkor eszik csirkét, ha vagy 5 vagy a csirke beteg.

Az egészséges önkritika jele az a felirat, amely szerint Turiján átlag 9 dinárt költ egy személy könyvre és 404 dinárt alkoholra évente. Milyen lehet a helyzet a többi faluban? . . .

A kiállításnak nagy sikere volt. A környező falvakból sok paraszt jött be társaik kiállítását megnézni. Jovan Popović az ismert vojvodinai író sikerült előadást tartott a könyv fontosságáról és jelentőségéről.

A két fenti kiállítás példaként szerepelhetne falvaink előtt, hogy milyen úton kell haladniuk. Mindkét faluban együtt dolgoztak a paraszttal a becsületös parasztszármazású fiatal intellektuálisok is, akik nem szakadtak el a rögötől, nem szegyenlik paraszti származásukat és becsületcs mellállással segítenek sárbaragadt falujuk felvilágosítani.

Molnár Ilona

M. P. Muszorgszki születésének századik évfordulójára. (1839 márc. 29.)

P. M. Muszorgszki a múlt század zenei életének egyik legjellegzetesebb alakja. Ugyanazt a feladatot tűzte a zenei alkotás elé, amit a 19-ik század orosz irodalma: a haladó társadalmi és politikai törekvések kifejezését. Közvetlenül a jobbágyság felszabadulása utáni időkben, az orosz élet sorsdöntő korában élt. A kor legnagyobb szellemi vezéreivel állott összeköttetésben, előharcosa volt a haladásnak és egy igazságosabb rendszernek. Eszmeileg a „narodnyákok“ (a parasztpárt forradalmi mozgalma) legelőrehaladottabb részéhez állott legközelebb. De Muszorgszki művészetében, különleges tehetségének hatalmas erejével ezeknél sokkal tovább ment. Az összes addigi hagyományokkal szakítva, számos jeles orosz zeneszerző közül ő az egyedüli, aki fel fogásának végső következtetéseit le merte vonni. Míg a többiek a népi zene kifejezését, a népdalok és népmesék felhasználásában látták, addig M. a népi zenében a

nép, a falu és város dolgozóinak megszólaltatására törekszik. Főműveiben, így a „Boris Godunov“ és „Hovanscsina“ zenedrámáiban mint dalaiban, akár egyéneiben, akár együttesen szinte csodálatos erővel és őszinteséggel maga a nép szólal meg. Parasztok, a város és falu szegényei, a hatalmasok csendőreikkel, kocsmárosok, csavargók és alkoholisták a végtelen elnyomatást és a folyamatban lévő társadalmi átalakulást jellemző alakoknak egész sorozata vonul keresztül művein.

Amikor M. zenei alkotásának tárgyául ezeket az alakokat és a meg nem szépített orosz valóságot vette, egészen új művészi eszközökhöz kellett folyamodnia. Ezzel a zenei alkotás terén nem csak új utakat nyitott, mellyel fél századdal előre, szinte látnoki erővel megérezte a fejlődés további vonalát, hanem megalapítója egy eddig még ismeretlen szociális típusnak, mely eddig még sohasem szólt meg a zenében: a munkásosztálynak.

A következetesség, mellyel M. elgondolásainak megvalósításához kezdett olyan környezetben, mely ezt a művészetet, osztályhelyzeténél fogva sohasem érthette meg, végzetes következményekkel járt a nagy művész sorsára és alkotásaira. A nyomor és szenvedés lejtőjén mind mélyebbre taszítva, korábbi barátaitól elhagyva, súlyos betegen egy katonai kórházba kerül és itt hal meg 1881-ben. Úgy sorsára, mint az akkori társadalmi viszonyokra jellemző, hogy a művészt, mint tisztit szolgát vezették be a kórház beteg-névsorába.

De a nagy alkotó harcos sorsa a halállal még nem fejeződött be. A „jó barátok“, akik életében támadták, tudatlan és bukott művésznek nevezték, egyszeriben rájöttek, hogy műveit meg kell „örizni.“ Tették ezt pedig úgy, hogy alaposan „kijavították“, eltorzították. És még azzal sem elégedtek meg, hogy műveiből a legértékesebb, művészi eltávoztassák, hanem a zeneművészet szempontjából egé-